

РЕШЕНИЕ

№ 2316

гр. София, 08.04.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 64
състав**, в публично заседание на 08.02.2022 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Калинка Илиева

при участието на секретаря Мариана Велева и при участието на прокурора Яни Костов, като разгледа дело номер **6890** по описа за **2019** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Предявени са обективно и субективно съединени искове с правно основание чл. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди.

Производството е по реда на чл. 203, ал. 1 от АПК.

Образувано е по искова молба, предявена първоначално от Д. П. С., впоследствие починала и на нейно място конституирана единствената ѝ законна наследница З. А. Б.. В исковата молба се твърди, че Д. П. С. на 1.2.2012 г. е сключила с Корпоративна търговска банка АД /К./ рамков договор за платежни услуги, въз основа на който е открита банкова сметка. На основание чл. 9, ал. 1 от Закона за гарантиране влоговете на банките ѝ е изплатена сумата от 196 000 лв. Остатъкът от вземането ѝ е било прието под № 2241 от Списъка на приетите вземания, общо в размер на 37478,86 лв. Изплатена е частично към датата на предявяване на исковата молба /20.6.2019 г./ сумата от 4235 лв. Останал е неизплатен остатък от 33243 лв., който размер претендира като обезщетение за причинени имуществени вреди, ведно със законната лихва от датата на увреждането – 20.6.2014 г. до окончателното плащане на главницата. Твърди, че вредите са причинени от незаконосъобразното бездействие на ответника – Българската народна банка /БНБ/ по отношение на задълженията си за осъществяване на банков надзор над лицензираните банки, за разпространение на подвеждаща информация по отношение на състоянието на К. за дълъг период от време, както и за поставяне на подвеждащ кредитен рейтинг.

Ответникът – Българска народна банка твърди, че исковете са недопустими. БНБ не може да е пасивно легитимиран субект по ЗОДОВ. Единствената законова уредба на

отговорност е по чл. 79, ал. 8 ЗКИ, но за умишлено поведение, в каквато насока не са изложени твърдения. БНБ не осъществява административна дейност, поради което не може да отговаря по ЗОДОВ. Единственият акт, който е могла да издаде, е актът за отнемане на лиценза, в каквато насока се е произнесла. Липсва правен акт, отменен по съответния ред, именно при наличието на който да може да се предяви иск по чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ. Претендираните вреди не произтичат от евентуално фактическо действие или бездействие. Заявеният интерес е същият, който претендира като кредитор и в производството по несъстоятелност, като не може да се приеме, че е налице твърдяна вреда, преди приключване на производството по несъстоятелност, поради което и искът е недопустим.

Евентуално, поддържа, че искът е неоснователен. Не се посочва кои са конкретните действия или бездействия на ответника, като не може да става дума за фактически действия, а ищцата твърди неизвършване на правни. Твърди, че не е налице твърдяно неупражняване на ефективен банков надзор. До 11.3.2014 г. БНБ не е имала твърдените от ищцата правомощия. БНБ активно е упражнявала своите права. Констатациите на Сметната палата са ирелевантни. Не са налице предпоставките на чл. 79, ал. 8 ЗКИ. Централната банка не може да носи отговорност за лош и недостатъчен надзор спрямо депозантите в търговските банки /така делото Р. С-222/02). Същевременно, ищцата твърди небрежност /неполагане на дължимата грижа/. Твърди, че не са налице претърпени вреди, доколкото е участник в производството по несъстоятелност.

Съдът, като взе предвид представените по делото доказателства и становищата на страните, приема за установено следното от фактическа и правна страна:

Установяват се следните факти, а именно: че Д. П. С. на 1.2.2012 г. е сключила с Корпоративна търговска банка АД /К./ рамков договор за платежни услуги, въз основа на който е открита банкова сметка. На основание чл. 9, ал. 1 от Закона за гарантиране влоговете на банките ѝ е изплатена сумата от 196 000 лв. Остатъкът от вземането е било прието под № 2241 от Списъка на приетите вземания, общо в размер на 37478,86 лв. Изплатена е частично към датата на предявяване на исковата молба /20.6.2019 г./ сумата от 4235 лв. Останал е неизплатен остатък от 33243 лв.

Видно от представените по делото втора и трета частични сметки за разпределение, са разпределени и сумите от 3245,85 лв.; 1914,15 лв.

На 20.06.2014г. на основание чл.115, ал.2, т.2 и т.3 от Закона за кредитните институции с решение №73/20.6.2014 г. на Управителния съвет на БНБ поставя банката под особен надзор за срок от три месеца.

Издадена е от назначените квестори на банката заповед № К-21/3-1220/25.6.2014 г., с която е наредено, на основание решение № 73/20.6.2014 г. на Управителния съвет на БНБ, да се анулират всички издадени валутни преводни нареждания със започната и неуспешно довършена обработка.

Режимът на специален надзор е бил удължен до 20 ноември, с решение № 114 от 16.09.2014 г. на управителния съвет на Българската народна банка, като се установява, че изплащането на гарантираните депозити е започнало от 04 декември 2014 г.

На 27.10.2014 г. БНБ внесе в НС доклад за ситуацията в нея и предприетите действия. На 06.11.2014 г. БНБ отнема лиценза на Корпоративна търговска банка.

На 04.12.2014г. Фондът за гарантиране на вземанията започва изплащане на такива.

Предвид така установеното от относимите по делото доказателства, съдът намира следното:

По пасивната процесуална легитимация и по възраженията за липсата им.

Функционално и организационно БНБ не принадлежи към системата на администрацията, като се отчита пред Народното събрание, което, наред с Президента, избира ръководните ѝ органи. Управление „Б. надзор на БНБ се ръководи от подуправител, избран от Народното събрание. Независимостта на БНБ е изрично прогласена в чл. 44 от ЗБНБ, съгласно който, в редакцията към момента на настъпване на твърдените вреди, при упражняване на правомощията и изпълнение на задълженията си по този закон Българската народна банка, управителят и членовете на управителния съвет са независими и нямат право да искат или да приемат указания на Министерския съвет и на други органи и институции. Министерският съвет и другите органи и институции нямат право да дават указания на Б., на управителя или членовете на управителния съвет.

Същевременно обаче, БНБ е публично-правен орган, на когото са възложени публичноправни функции. Една от тях е и надзорът на кредитните институции, съгласно чл. 1 , ал. 2 от Закона за кредитните институции /ЗКИ/. Във връзка с надзорните правомощия на БНБ, тя може да издава индивидуални административни актове, които подлежат на съдебен контрол - чл. 151, ал. 3 ЗКИ. Следователно, принципната независимост на БНБ и разграничаването ѝ от системата на администрацията не изключват обстоятелството, че на нея са възложени конкретни административни правомощия. В тези случаи действа като административен орган по смисъла на §1, т. 1 ДР на АПК.

Вторият основен елемент за обуславяне на приложимостта този закон, с оглед преценката за допустимостта на иска, е вида на дейността, осъществявана от Българската народна банка. Отговорът на този въпрос ще обуслови и подсъдността на спора, а именно - на административния съд или на общите граждански съдилища. В тази връзка настоящата съдебна инстанция съобразява мотивите, съдържащи се в тълкувателно постановление № 2 от 19.05.2015 г. на О. от ГК на ВКС и О. от I и II колегия на ВАС, съобразно което разграничението на подсъдността се извършва въз основа на критерия „при или по повод изпълнение на административна дейност“. Ето защо следва да се приеме, че компетентният съд да разгледа предявените иски е Административен съд София-град.

Въпросът за процесуалната допустимост на исовете, от гледна точка пасивната процесуална легитимация, е решен и в многобройните определения на ВАС (напр. - Определение № 6061/19.05.2016 г., по адм. дело № 5711/2016 г.; Определение № 5950/18.05.2016 г., по адм. дело № 6571/2016 г., определения на ВАС, по: адм. дело № 4224/2015 г., адм.дело № 9410/2015 г., адм. дело №12551/2015 г., адм.дело № 13171/2015 г.), с които е прието, че: БНБ, макар да не принадлежи към системата на изпълнителната власт, разпоредби от ЗБНБ ѝ възлагат властнически правомощия, което я определя като административен орган, във втората хипотеза на §1, т.1 ДР АПК, с оглед на което БНБ може да бъде ответник, при условията на чл. 205 АПК по предявени иски за обезщетение за вреди от бездействие, при неупражняване на административните правомощия, спрямо друга търговска банка, вкл. за бездействие по неспазване задължения, произтичащи пряко от Директива 94/19/ЕО и свързаните с тях разпоредби от националното право.

С оглед на изложената по-горе фактическа обстановка, Административен съд София-град намира предявения иск за процесуално допустим.

По основателността му.

Съгласно чл.7 от Конституцията на РБ държавата отговаря за вреди, причинени от незаконни актове или действия на нейни органи и длъжностни лица.

Законът за отговорността на държавата и общините за вреди /ЗОДОВ/, в чл. 1.ал.1 от ЗОДОВ предвижда, че държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност.

Съгласно чл. 4 от ЗОДОВ длъжимото обезщетение е за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането. Отговорността е обективна и не е обвързана от наличието или липсата на вина у длъжностното лице, пряк причинител на вредите.

Елемент от фактическия състав на отговорността на държавата е установяване незаконосъобразността на акта, действието или бездействието на държавния орган - т. е. ако изобщо не са регламентирани в закона, или ако противоречат на материално правни и процесуални норми.

В тежест на ищеца е да установи наличието на кумулативно изискуемите предпоставки по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ - незаконосъобразен акт, отменен по съответен ред, действие или бездействие на административен орган по повод изпълнение на административна дейност, настъпила вреда, причинна връзка между отменения акт, действие или бездействие и вредата.

Съгласно тълкувателно решение № 3 от 22.04.2005 г. по т.гр. дело № 3/2004 г. на ОСГК на ВКС обезщетение за вреди от незаконни административни актове, може да се иска след тяхната отмяна с решение на съда, като унищожаване, а при нищожните - с констатиране на нищожността в самия процес по обезщетяване на вредите. Когато вредите произтичат от фактически действия или бездействия на администрацията, обезщетението за тях може да се иска след признаването им за незаконни, което се установява в производството по обезщетяването. В първия случай вземането за обезщетение за вреди става изискуемо от момента на влизане в сила на решението, с което се отменя незаконния административен акт. В случай, че вредите произтичат от нищожен акт - от момента на неговото издаване.

Правото на обезщетение възниква от момента на увреждането, което е в резултат от действие на акт, противоречащ на закона. Активната процесуална легитимация, отнасяща се до упражняване на възникналото вече субективно право, за разлика от самото субективно право възниква от момента на отмяната на административния акт като незаконосъобразен - член 204, ал. 1 от АПК, който сочи, че искът може да се предяви след отмяната на административния акт по съответния ред, регламентира само активната процесуална, но не и материалноправна легитимация.

Действително, БНБ е компетентният орган за упражняване на надзор върху банките по смисъла на чл.4, пар.1, т.40 от Регламент (ЕС)№ 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 25.06.2013 година, а възложеното ѝ в чл.13 и чл.36 ЗКИ правомощие да издава и отнема лицензи на банки е естествено продължение на надзорната дейност върху тях и при тази своя дейност БНБ осъществява властнически правомощия-разполага с решаващи, регулиращи и санкциониращи функции спрямо банките, а отношенията по повод надзора с частноправните субекти, клиенти на тези банки, не са равнопоставени. В този смисъл определение № 18/07.04.2017г. по дело № 15/2017г. на смесен Петчленен състав на ВКС и ВАС. Това следва и от разрешението, дадено в т. 5 от Диспозитива на Решението по дело С-571/16 на СЕС, че разпоредбата

на чл.4, пар.3 ДЕС, както и принципите на равностойност и ефективност трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, съгласно която правото на частноправните субекти на обезщетение зависи от спазването на допълнително условие, вредата да е причинена умишлено от съответния държавен орган.

Същевременно, ищецът основава твърденията си на бездействие, а от тук и за дължимо действие на БНБ. Следва да се отбележи обаче, че разпоредбата на чл. 103а от ЗКИ, предвиждаща нови задължения в тежест на БНБ във връзка с ликвидността е приета с изменението му с ДВ бр.27 от 25.03.2014г., т.е. непосредствено преди поставянето на К. по надзор. Аналогично е и действието на Регламент 575/2013г., в сила от 01.01.2014г.–

На следващо място, съдът намира, че ищецът, чиято е доказателствената тежест, не доказва наличието на претърпени имуществени вреди. Такива биха били налице, ако се докаже намаляване на имуществото чрез намаляване на активите или увеличаване на пасивите (задълженията). В настоящия случай такова намаление не се установява, тъй като вземането на ищеца към [фирма] /в несъстоятелност/ не е погасено. Видно от представените доказателства това вземане е прието и е в списъка на кредиторите. Нещо повече, при извършените частични разпределения ищецът е получил част от сумата по това вземане.

Съдът следва да съобрази и мотивите, съдържащи се в решение на ЕСПЧ, съгласно което държавата не може по принцип да бъде държана отговорна за неизвършено плащане при неплатежоспособност на частен длъжник (S. c. F., № 50342/99, §39, 27 май 2003 г.).

Действително, за неопределен период от време ищецът е бил лишен от възможността да ползва свои притежания, но впоследствие част претендираната сума, равностойността на която се иска като вреда, е била изплатена. За друга част, действително, би настъпила вредата, но тя е поради забавеното изплащане. Ищецът продължава да бъде кредитор на К. за вземането си по своите банкови сметки, фигурира в списъка на кредиторите на банката с приети вземания, тя продължава да има вземане за паричните си средства, вкл. и за обезщетение за забавеното им плащане. Следователно не е налице претърпяна от ищеца вреда. Ищецът не е претърпял вреди нито за главницата, нито за лихвите върху нея, доколкото вземанията за тях са приети, като по тях са осъществени частични плащания. Производството по несъстоятелност все още е висящо.

По разноските.

Ответникът представи списък на разноските за сумата общо от 4860 лв. с ДДС, както и доказателства за това, че действително са заплатени– фактура от 28.8.2019 г.; платежно нареждане от 2.9.2019 г. и договор за правна помощ. Ето защо и предвид неоснователността на иска следва да се присъдят тези разноски.

Въз основа на тези мотиви и на основание чл. 172 от АПК, Административен съд София-град, Първо отделение, 64-ти състав

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ предявените искове от З. А. Б., ЕГН [ЕГН] срещу Българската народна банка за присъждане на сумата от 33243 лв., претендирана като обезщетение за причинени имуществени вреди от незаконосъобразно бездействие, ведно със законната лихва от датата на увреждането– 20.6.2014 г. до окончателното плащане на

главницата.

ОСЪЖДА З. А. Б., ЕГН [ЕГН] да заплати на Българската народна банка сумата от 4860 лв. разноси.

Решението подлежи на касационно обжалване пред Върховния административен съд на Република България в 14 - дневен срок от съобщаването му на страните.

При подаване на касационна жалба, тя следва да бъде придружена с доказателства за внесена по сметка на ВАС държавна такса от 5 лв. и приподписана от адвокат. При неизпълнение на указанията жалбата следва да бъде върната.

СЪДИЯ: